

TÜRK DİL KURUMU
Genel Merkez Kurulu
Tutulgası

Başkan : Maarif Vekili Hasan Âli Yücel
Genel Sekreter : İbrahim Necmi Dilmen
Ü Y E L E R : Besim Atalay, Hasan Reşit Tankut, Refet Ülgen, Dr. Mehmet
Ali Ağakay.
/Ahmet Cevat Emre rahatsız olduğundan, Ali Canip Yöntem
ile Naim Onat da İstanbulda bulduklarından gelememiş-
lerdir./

G Ü N D E M

- 1 - Geçen toplantı tutulgasının okunup onanması;
- 2 - Ebedî Şef Atatürk'ün vasiyeti meselesi;
- 3 - Kurumun yayın ve basım işleri ;
- 4 - Saymanlığın ve Kolların önergeleri;
- 5 - İgyar dilekçeleri;
- 6 - Gelen kâğıtlar.

K A R A R L A R

- 1 - Geçen toplantı tutulgasının okunup onanması gelecek toplantıya bırakıldı.

- 2 - Ebedî Şef Atatürk'ün vasiyetnamesi gereğince yapılan ilk yıl hesaplarına göre Türk Dil Kurumuna 49,000 lira düştüğü hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinden gelen yazı örneğiyle, Maarif Vekilliklerinden gönderilen 24/11/1939 da yazılmış 70/215 sayılı yazı, bu işe ait dosya ile beraber okundu.

Ebedî Şefin Dil ve Tarih üzerinde topladığı ulusal ölküleri, kendisine manevî bir evlat saydığını gösteren bu yüksek vasiyetin icrasından evvel bu ölküler üzerinde çalışan Kurumların Cemiyetler Kanunu gereğince umumî menfaatlere hâdim Kurumlar arasına resmen alınması için Dahiliye Vekâletine başvurulması ve bu işin neticelenmesinden sonra cevap verilmesi yerinde görüldü. Başkan, gerek bu işin başarılması ve gerek Kuruma bir bina alınması işleri hakkında Başvekille görüşecektir.

- 3 - Kurumun yayın ve basım işleri üzerinde Genel Sekreterliğin izahları dinlenerek şu kararlar verildi :

- a) Derleme Dergisinin birinci cildi bitmiş olduğundan Maarif Basımevin-den gelecek maliyet fiatı üzerine hemen fiat konulup cilt işinin bitirilmesi ve ikinci cildi için Cumhuriyet Basımevinin teklif ettiği forma başına (30) lira uygun görüldüğünden derhal mukavelesi yapılarak basıma başlanması yerinde görüldü.
- b) Büyük Türk Lûgati için Cumhuriyet Basımevinin 16 sayıfalık bir formaya istediği (40) lira basım ücreti uygun olduğundan müsvedde ve tashih yetiştirme işleri üzerinde müellifin kerimesi Bayan Rikkat ve Öğretmen Bay Behçet Yazar ile İstanbulla gitmekte olan Sayman Bay Besim Atalayın görüşmesi ve alınacak neticeye göre bu işin de Cumhuriyet Basımevine verilmesi uygun görüldü.

- c) Yakut Lügatinin sekiz sahifelik formasına Ebuzziya Basımevinin teklif ettiği (40) lira baskı ücreti uygun görüldüğünden bunun da bir durak yerine gelince Maarif Basımevinden devredilmesi yerinde görüldü.
- d) Eski Türk Yazıtlarının üçüncü cildinin birinci ve ikinci ciltler gibi masrafı Kurumdan ödemek ve müellifine yüz nüsha ile beher tam yazılı veya resimli sahife için (3) liradan telif hakkı verilmek üzere bastırılması ve bu iş için Alâettin Basımevinin hazırlamakta olduğu teklifin beklenmesi yerinde görüldü.
- e) Belletenin şimdiye kadar çıkmış olan sayıları abone hesaplarını tamamlıyacak şekilde sona erdirilerek, bunların birinci seri sayılması ve ikinci serinin de 1940 yılı başından yeni numara ile basıma verilmesi ve bu sayılara Bay Ahmet Cevat Emrenin listesinde görülen yazılarıyla, Genel Sekreterliğin ve Yayın Kolbaşılığının ellerinde bulunan yazıların ve Genel Merkez Kurulunca görüldükten sonra Gramer Terim listelerinin konulması ve bir yandan da coğrafya ve tarih terimleri üzerinde çalışmalara yeniden başlanması yerinde görüldü.

Kurum yayınlarının müşterek mes'uliyet altında olanlarının, Kurumun manevi eseri olmak itibarıyla Kurum üyelerince muahaze edilemeyeceği, fakat şahsî imzalar altındaki yazılar hakkında herkesin tenkit hakkı mahfuz bulunduğu bu vesile ile kararlaştırıldı.

4 - Saymanlığın ve Kolların önergeleri üzerine konuşuldu :

- a) Kurumun altı aylık hesaplarının kontrolörlere verilmesi ve kontrolörlük işinin geçen altı aylarda olduğu/Kamutay ve Maarif Vekilliği Saymanlarına gördürülmesi kararlaştırıldı.

- b) Birinci Kolbaşılığın Hatayın 3 kasabasında birer konferans vermek üzere İkkânunun ilk haftasında Uzman Profesör Abdülkadir İnan, A. Dilaçar ve Dr. Şükrü Akkayaya bir hafta izin verilmesi hakkındaki önergesi kabul olundu.
- c) Birinci Kolbaşılığın A. Hittite Glossary adlı İngilizce eserin tercümesi hakkındaki önergesi kabul edilerek ücretinin tayini ve mütercimle görüşülmesi Genel Sekreterliğe bırakıldı.
- d) İkinci Kolbaşılığın, Uzman Bay Orhan Şamhal hakkındaki önergesinin önümüzdeki bütçe vaziyeti anlaşıldıktan sonra düşünülmesi yerinde görüldü.
- e) Üçüncü Kolbaşılığın, yeni yapılacak Türk Lûgati hakkındaki yazısı okundu. Başkan, Maarif Vekilliğince ayrıca bir Divan Edebiyatı Lûgatçesi yaptırılmakta olduğunu ve tanzimat, serveti funun ve hatta Fecri Âti devirleri dahi terkipli bir dil kullandıklarına göre, onların da bu lûgatçeye alınacaklarını bildirdiğinden, Kurumca hazırlanacak lûgatin çevresi, canlı konuşma ve yazı diliyle ilk ve orta öğretim okullarının kitaplarında geçen terim ve deyişlerin saracağı saptandı. Bu suretle lûgate alınacak kelimeler içinde terimler gibi Çep Kılavuzunda veya başka yerlerde kullanılmış neolojilerin de bulunması ve Kurumun ilk kuruluşu zamanında yapılmış olan Lûgat-Istılah Kolu çalışma programında gösterildiği üzere bu gibi yeni kelimelerle başka dilden olan kelimelerin ve bir de terimlerin lûgatte birer işaretle gösterilmesi ve hem Türkçesi, hem de başka dilden alınma kelimeleri lûgate konulması gereken sözlerde izahların Türkçe kelime yapılarak başka dilden gelen kelimelerde /Bak:/ işaretiyle o Türkçe kelimenin gösterilmesi ve ancak her birinde kelimenin kullanılmasını gösteren örnekler bulundurulabilmesi esasları kabul edildi. Kolbaşılığın yazısındaki değerli düşünceler, bu esaslar dairesinde kabul edildiğine göre, teknikte Larus

Lûgatî ve kelimelerde Kamusu Türkî esas olmak üzere bu işin en büyük bir özen ve elden geldiği kadar çabuklukla başarılması için gerekli çalışma projesinin hemen hazırlanması yerinde görüldü.

- f) Üçüncü Kolbaşılığın istediği 1940 Küçük Larus ile Fransızca-Türkçe Lûgatın satın alınması tasdik edildi.
- g) Üçüncü Kolbaşılığın İstanbul çalışmalarını sırasında hizmetleri görülen Odacı Naciye ve İsmail (15)er lira verilmesi hakkındaki önergesi kabul edildi.
- h) Üçüncü Kolbaşılığın Lektör Kılıslı Rifat Bilgenin, İbrahimî Tennurînin Gülizarı ile Ak Şemsettin Oğlu Hamdinin Leylâ ve Mecnunundan yaptığı taramalar için uygun gördüğü (50) liranın ödenmesi yerinde görüldü.
- i) Kıtâpçı Rıza Nasrullahtan gelen kitap listesinin Üçüncü Kola verilmesi ve Kolun gerekli göreceği kitapların pazarlık ederek alınması kararlaştırıldı.

5 - İşyar dilekçeleri okundu :

- a) Büro Şefi Bay Hüseyin Rifkî Gülsevin validesinin ölümü dolayısıyla kendisine münasip taksitlerle kapatılmak üzere bir aylık avans verilmesi kabul edildi.
- b) Askerliği dolayısıyla Kurumdan ayrılmış bulunan sekreter Bay Cihat Özhana verilen bir aylık ayrılış ikramiyesinin sarfı tasdik edildi.
- c) Yazın Bursada geçirdiği rahatsızlıktan dolayı borçlandığını bildiren Daktilo Bayan Müzdat Ünsalana yılbaşı ikramiyesinden mahsup edilmek ve bir defaya mahsus olmak üzere bir aylık nispetinde avans verilmesi yerinde görüldü.
- d) Bütün sene hiç izin almamış olan daktilo Bayan Nezihe Saygına bu ayın 16 sından sonuna kadar verilen izin tasdik edildi.

6 - Gelen kâğıtlardan Acar imzalı ihbarnamenin hakikata anlaşılmak üzere Emniyet Genel Direktörlüğüne gönderilmesi ve gelecek cevaba göre muamele yapılması yerinde görüldü.

Başka kâğıtlar gelecek toplantıya bırakılarak görüşmelere son verildi.

Başkan

Genel Sekreter

Sayman

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Aslı gibidir.

Ferit Akdağ

Y. C. Akdağ

N.S.